اخبار کوتاه

مالیات بر ارزش افزوده طلا ۱۰ درصد شد

اتاق اصناف ایران در اطلاعیه‌ای اعلام کرد که مالیات بر ارزش افزوده طلا و جواهر به ۱۰ درصد رسیده است.

به گزارش پیام آشنا، اتاق اصناف ایران در اطلاعیه‌ای خطاب به فروشندگان طلا، جواهر و پلاتین اعلام کرد: بر اساس اعلام سازمان امور مالیاتی کشور، بر اساس بند (خ) تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، نرخ مالیات بر ارزش افزوده «اجرت ساخت، سود و حق‌العمل مربوط به فروش طلا، جواهر و پلاتین موضوع جز (۲) بند (ب) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده» از ابتدای سال ۱۴۰۴ همچون سایر کالا و خدمات موضوع ماده (۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده ۱۰ درصد است. لذا لازم است مودیان مالیاتی که دارای درآمدهای فوق هستند جهت پیشگیری از دریافت خطا در سامانه مودیان هنگام ثبت صورتحساب الکترونیکی، نرخ مالیاتی پایانه فروشگاهی / سامانه فروش خود را به‌روزرسانی و سپس مبادرت به صدور صورتحساب الکترونیکی کنند.

همچنین مطابق جز (۱) بند (ب) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده، کمافی‌السابق، اصل طلا، جواهر و پلاتین به کار رفته در مصنوعات ساخته شده از فلزات مزبور، معاف از مالیات و عوارض است.

ضمناً اطلاعات تعاملی نرخ‌های مالیات بر ارزش افزوده کالاها و خدمات و تغییرات آنها در سال ۱۴۰۴ به نشانی اینترنتی stuffid.tax.gov.ir در دسترس مودیان مالیاتی است.

۳ صنعت پر معامله در بورس اعلام شد

سال گذشته تعداد سهام‌داران فعال بورسی به مرز ۳.۲ میلیون کد رسید و سه صنعت خودرو و ساخت قطعات، فلزات اساسی و بانک‌ها و موسسات اعتباری جزو سه صنعت پرگردش در معاملات بازار سهام بودند.

به گزارش پیام آشنا در سال گذشته سهم حقیقی‌ها، حقوقی‌ها و صندوق‌های سهامی به ترتیب (۱۳،۳۶۷،۱۰۱ میلیارد ریال (۷۱ درصد)، ۲،۲۲۱،۴۴۱ میلیارد ریال (۱۱.۸ درصد) و ۱،۱۲۲،۲۴۱ میلیارد ریال (شش درصد) بود.

در سال گذشته تعداد سهامداران فعال در بازار، اعم از حقیقی و حقوقی (بدون احتساب کدهای دارای معامله در عرضه‌های اولیه) سه میلیون و ۱۷۹ هزار و ۵۶۸ نفر بود که به تفکیک سه میلیون و ۱۷۴ هزار و ۴۵۶ نفر شامل سهام‌داران حقیقی و ۵۱۱۲ نفر به حقوقی‌ها مربوط می‌شود.

در این بازه زمانی صنعت خودرو و ساخت قطعات، فلزات اساسی و بانک‌ها و موسسات اعتباری جزو سه صنعت پرگردش در معاملات بازار سهام بودند.

آمارها حاکی از آن است که در سال گذشته این سه صنعت ۳۳ درصد ارزش کل معاملات بازار را به خود اختصاص دادند.

چین علیه آمریکا به سازمان تجارت جهانی شکایت کرد

نماینده دائم چین در سازمان تجارت جهانی اعلام کرد با توجه به اینکه اقدامات آمریکا نقض قوانین سازمان تجارت جهانی است، یک شکایت رسمی علیه تعرفه‌های جدید آمریکا به این نهاد ارائه کرده است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از رویترز، چین تعرفه‌های تلافی‌جویانه ۳۴ درصدی بر کالاهای آمریکایی را هم اعلام کرده که جدی‌ترین تشدید جنگ تجاری با دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا است. این اقدام، نگرانی از رکود اقتصادی را تقویت کرده و بازار سهام جهانی را تحت تأثیر قرار داده است.

نماینده دائم چین در سازمان تجارت جهانی، در بیانیه‌ای اعلام کرد که چین شکایت خود را به سازمان تجارت جهانی در رابطه با اقدامات آمریکا ارائه کرده است. این سازمان اعلام کرد که تعرفه‌های جدید، آشکارا قوانین سازمان تجارت جهانی را نقض می‌کند.

ترامپ چهارشنبه گذشته اعلام کرد که علاوه بر تعرفه ۲۰ درصدی که اوایل سال جاری وضع کرده بود، چین با تعرفه ۳۴ درصدی مواجه خواهد شد و مجموع تعرفه‌های جدید را به ۵۴ درصد و نزدیک به رقم ۶۰ درصدی که در زمان مبارزات انتخاباتی تهدید کرده بود، می‌رساند.

صادرکنندگان چینی، مانند سایر اقتصادهای سراسر جهان، با تعرفه پایه ۱۰ درصدی، به عنوان بخشی از مالیات ۳۴ درصدی جدید، قبل از اجرای تعرفه‌های متقابل باقی مانده از ۹ آوریل، مواجه خواهند شد. چین روز پنجشنبه از آمریکا خواست تا فوراً تعرفه‌های اخیر خود را لغو کند.

در بزنست میان دو اقتصاد برتر جهان، پکن همچنین کنترل صادرات برخی از عناصر نادر خاکی را که تحت سلطه خود دارد، اعلام کرد. چین روز جمعه، به عنوان بخشی از واکنش گسترده خود به تعرفه‌های دونالد ترامپ، محدودیت‌های صادراتی برای عناصر نادر خاکی اعمال کرد و عرضه مواد معدنی مورد استفاده در ساخت سلاح، لوازم الکترونیکی و طیف وسیعی از کالاهای مصرفی به غرب را کاهش داد.

این اقدام که پکن مدت‌ها به محتمل بودن آن اشاره می‌کرد، تنش‌های تجاری بین دو اقتصاد بزرگ جهان را بیشتر می‌کند و تولیدکنندگان آمریکایی را برای تأمین منابع جدید مواد معدنی حیاتی به تلاش وامی‌دارد. چین، حدود ۹۰ درصد از خاک‌های کمیاب جهان را تولید می‌کند و آمریکا تنها یک معدن عناصر نادر خاکی دارد و بیشتر منابع آن از چین تأمین می‌شود.

این اقدام که صادرات به همه کشورها و نه تنها آمریکا را تحت تأثیر قرار می‌دهد، جدیدترین نشان از توانایی چین برای کنترل استخراج و فرآوری مواد معدنی حیاتی است.

دو منبع صنعتی گفتند که محدودیت‌های صادراتی چین در مورد برخی از عناصر نادر خاکی برای برخی از تولیدکنندگان هواپیمای آمریکا، نگران کننده است زیرا آنها برای استفاده در تجهیزات اپتیک، تنها از چین تهیه می‌شوند. پکن قبلاً صادرات سه فلز به آمریکا را ممنوع و بسیاری از فلزات دیگر را نیز کنترل کرده است.

طبق گزارش رویترز، دبیرخانه سازمان تجارت جهانی روز جمعه به رویترز تأیید کرد که درخواست رایزنی از چین را دریافت کرده است.

پیام آشنا پشت پرده تورم مواد غذایی را بررسی می کند

قیمت‌ها در حال پرواز!

اختصاصی پیام آشنا- با توجه به تورم بالای مواد غذایی در ایران در سال‌های اخیر، نگرانی‌ها نسبت به امنیت غذایی و تأمین کالاهای اساسی برای مردم افزایش یافته است. طبق گزارش‌های منتشر شده توسط مرکز آمار ایران، نرخ تورم ماهانه مواد غذایی در دو ماه پایانی سال ۱۴۰۳ با رشد چشمگیری مواجه شد. در ماه بهمن، نرخ تورم ماهانه به ۴.۲ درصد رسید که نشان‌دهنده نوسانات جدی در قیمت‌ها و نگرانی‌های بیشتر از تداوم این روند در سال جدید است.

امنیت غذایی، یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های هر جامعه است که به تأمین مواد غذایی اساسی و روزانه مردم مربوط می‌شود. طبق گزارش‌ها، در سال گذشته برخی کالاهای اساسی همچون حبوبات، برنج، لبنیات و روغن با افزایش قیمت‌های بسیار شدید روبه‌رو شدند. این افزایش قیمت‌ها باعث ایجاد مشکلات فراوان برای اقشار مختلف مردم، به ویژه قشر متوسط و کم درآمد شده است.

امین دلیری، تحلیلگر مسائل اقتصادی، در مصاحبه‌ای گفت که یکی از دلایل اصلی این افزایش قیمت‌ها، مشکلات در توزیع کالاهای اساسی است. وی بر این نکته تأکید کرد که علی‌رغم تأمین این کالاها توسط دولت، مشکلاتی در توزیع و وجود واسطه‌ها و دلال‌ها در این فرآیند، باعث شده است که کالاهای اساسی به دست مصرف‌کنندگان با قیمت‌های بالاتر برسند. به گفته دلیری، در بسیاری از موارد دولت موفق به توزیع مناسب کالاهای اساسی نشده و این امر موجب گسترش فساد و دلالی در بازار شده است.

در گذشته، واردات کالاهای اساسی به‌ویژه پس از انقلاب اسلامی تحت نظارت و مدیریت شرکت بازرگانی دولتی و دیگر نهادهای دولتی انجام می‌شد و تخصیص ارز برای واردات کالاها به‌صورت کنترل شده انجام می‌گرفت. اما طی دو دهه اخیر، به‌ویژه پس از خصوصی‌سازی‌ها، این فرآیند دچار تغییرات زیادی شد و واردات کالاهای اساسی به دست برخی افراد خاص افتاد که در نتیجه آن، دست دلالان و محتکران باز شد. این تغییرات باعث شد که بازار کالاهای اساسی دچار بی‌ثباتی و نوسانات شدید قیمتی شود.

دلیری در ادامه تأکید کرد که اصلاحات در سازوکار تأمین و توزیع کالاهای اساسی یک ضرورت جدی است که باید در دستور کار دولت قرار گیرد. به‌ویژه در شرایطی که بحران‌ها و نوسانات جهانی مانند افزایش نرخ ارز و قیمت جهانی کالاها تأثیرات خود را بر بازار داخلی می‌گذارند، دولت باید کنترل‌های دقیق‌تری بر فرآیند واردات و توزیع این کالاها اعمال کند.

وضعیت کالاهای اساسی در سال ۱۴۰۴

دولت‌های مختلف در ایران همواره در تلاش بوده‌اند تا کالاهای اساسی مورد نیاز مردم را تأمین کنند، اما در بسیاری از موارد، توزیع نادرست و نبود نظارت دقیق باعث شده که این کالاها به قیمت‌های بالاتر و با مشکلات بیشتری به دست مصرف‌کنندگان برسد. دلیری پیش‌بینی کرد که در سال ۱۴۰۴ نیز این مشکلات ادامه خواهد داشت و باید توجه ویژه‌ای به تولید داخلی و واردات کالاهای اساسی داشته‌باشیم.

بر اساس گزارش‌ها، کالاهایی مانند گندم، برنج، روغن، شکر، چای، حبوبات و گوشت از جمله اقلامی هستند که به‌طور مداوم در سبد مصرفی مردم قرار دارند و در صورت کمبود آن‌ها، فشار زیادی به مردم وارد می‌شود. در همین راستا، دلیری اظهار داشت که برخی از این کالاها مانند برنج و روغن از طریق واردات و توزیع مناسب‌تر ارز ترجیحی به کشور وارد می‌شوند، در حالی که برخی دیگر مانند تخم مرغ و لبنیات عمدتاً از تولید داخلی تأمین می‌شوند.

بحران کمبود روغن و نوسانات قیمت

یکی از بحران‌های جدی بازار در اواخر سال ۱۴۰۳، کمبود روغن خوراکی بود. بررسی‌ها نشان داد که از هفته پایانی اسفند ۱۴۰۳، بازار روغن با کمبود عرضه مواجه شد که همچنان در ابتدای سال ۱۴۰۴ ادامه داشت. این بحران ناشی از تغییرات در ساختار بازار و همچنین افزایش قیمت جهانی روغن بود که به تأثیرات منفی بر بازار ایران منجر شد. از طرفی، خروج برندهای خارجی از بازار ایران نیز بر نوسانات قیمت روغن دامن زد.

افزایش قیمت گوشت و برنج

در همین زمان، قیمت گوشت و برنج نیز شاهد افزایش‌های قابل توجهی بود. هر کیلوگرم گوشت قرمز در اسفند ۱۴۰۳ از ۹۸۰ هزار تومان به ۱.۱ میلیون تومان رسید. همچنین قیمت برنج ایرانی نیز به طور قابل توجهی افزایش یافت و در برخی فروشگاه‌ها به ۲۰۰ هزار تومان رسید، که این رقم به‌ویژه در ماه‌های پایانی سال نگرانی‌های بسیاری ایجاد کرد.

آینده بازار کالاهای اساسی

با توجه به پیش‌بینی‌ها، سال ۱۴۰۴ همچنان با مشکلاتی در تأمین و توزیع کالاهای اساسی مواجه خواهد بود. کمبود منابع آبی و مشکلات کشاورزی به‌ویژه در تولید برنج و دیگر محصولات کشاورزی می‌تواند در سال‌های آینده باعث افزایش مشکلات اقتصادی شود. از سوی دیگر، افزایش قیمت ارز و تأثیرات جهانی نیز بر قیمت کالاهای اساسی اثرگذار خواهد بود.

در نهایت، از آن‌جایی که تأمین کالاهای اساسی برای امنیت غذایی کشور بسیار حیاتی است، دولت باید سیاست‌های کارآمدی در زمینه واردات، تولید داخلی و توزیع این کالاها اتخاذ کند. نظارت دقیق و ایجاد یک سازوکار شفاف، برای جلوگیری از فساد و دلالی در بازار کالاهای اساسی، از مهم‌ترین اقدامات برای کاهش فشارهای اقتصادی به مردم و تثبیت قیمت‌ها خواهد بود.

کاهش ۳۸ درصدی ورودی آب به مخازن سدهای کشور

مدیرکل دفتر اطلاعات و داده‌های آب کشور گفت میزان ورودی آب به مخازن سدهای کشور تا ۱۵ فروردین در سال آبی جاری نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۳۸ درصد کاهش یافته.

به گزارش پیام آشنا، فیروز قاسم‌زاده افزود: بر اساس جدیدترین گزارش هفتگی شاخص‌های مهم آب و برق در خصوص بارش‌های منتهی به ۱۵ فروردین ۱۴۰۴، میزان ورودی آب به مخازن سدهای کشور در سال آبی جاری نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۳۸ درصد کاهش یافته است.

به عبارت دیگر میزان ورودی به مخازن سدهای کشور در سال آبی گذشته برابر ۲۱.۲۱ میلیارد متر مکعب بوده است و اکنون معادل ۱۳.۱۵ میلیارد مترمکعب است.

وی افزود: همچنین آمارها تا ۱۵ فروردین امسال نشان می‌دهد که حجم آب موجود مخازن سدهای کشور با ۱۷ درصد کاهش نسبت به سال گذشته به ۴۸ درصد رسیده است.

مدیرکل دفتر اطلاعات و داده‌های آب کشور خاطرنشان کرد: میزان خروجی آب از مخازن سدهای کشور در این بازه زمانی نسبت به مدت مشابه سال آبی گذشته با پنج درصد کاهش از ۱۳۶۴ میلیارد مترمکعب به ۱۲.۹۷ میلیارد مترمکعب رسید.

قاسم زاده بیان‌داشت: از سدهای تهران، سد امیرکبیر دارای ۱۳ درصد پرشدگی، سد لار ۲ درصد پرشدگی و زنجیره لتیان- ماملو دارای ۱۶ درصد پرشدگی هستند.

وی گفت: همچنین درصد میزان پرشدگی سد زاینده رود استان اصفهان، سدهای دز، کرخه و مارون استان خوزستان، سد سرضبت استان آذربایجان غربی، سد چگین استان هرمزگان، سد رئیسعلی دلواری استان بوشهر، سد کینه‌ورس استان زنجان، سد آزاد استان کردستان، سدهای وشمگیر، گلستان و بوستان استان گلستان، سدهای پیشین و کهیر استان سیستان و بلوچستان و سد کمال صالح استان مرکزی ۲۵ تا ۷۵ درصد نسبت به مدت مشابه سال آبی گذشته کاهشی بوده است.

مدیرکل دفتر اطلاعات و داده‌های آب کشور اظهاداد: مجموعه ۱۳ سد حوضه آبریز دریاچه ارومیه نسبت به مدت مشابه سال آبی گذشته ۴۱ درصد کاهش پرشدگی را به ثبت رسانده است.

پوشاک ایرانی قربانی قاچاق؛ از واردات کیلویی تا تجارت چمدانی

کلایه تولیدکنندگان پوشاک و تسماجی از کالای قاچاقی که غیرقانونی و بدون رقابت وارد بازار می شود و منجر به کاهش تقاضای تولیدات ملی و رکود می‌شود، همچنان پابرجاست.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایرنا، قاچاق پوشاک کالا با آمارهای متفاوتی که از سوی فعالان این عرصه ارائه می شود چیزی حدود سه میلیارد دلاری از گردش بازار ۹ میلیارد دلاری پوشاک را به خود اختصاص داده است، بازار قاچاقی که صدای تولیدکنندگان را درآورده و منجر به رکود در تولید و تقاضا در بازار پوشاک شده است.

بر اساس آمارها، سالانه حدود ۳۹۰ هزار تن پوشاک در کشور مصرف می شود و نزدیک به ۶۴۳ هزار تن مصرف پارچه داخل کشور است همچنین میزان مصرف نخ در کشور نیز شامل ۸۸۰ هزار تن است.

در کنار قاچاق، کاهش قدرت خرید مردم مزید بر علت رکود در بازار شده است و تولیدکنندگان را با مشکل سرمایه در گردش و تامین مواد اولیه مواجه کرده است هر چند تولیدکنندگان پوشاک اعتراض های خود را به گوش مسئولان می‌رسانند اما در نهایت، کارگاه‌های تولیدی به خاطر نبود تقاضا در بازار کرکره های خود را پایین داده و در قبال قاچاق پوشاک خاک می خورند.

مجید افتخاری عضو هیئت مدیره اتحادیه تولید و صادرات نساجی و پوشاک ایران با گلایه از وضعیت قاچاق در بازار می گوید: اکنون قاچاق پوشاک مشکلاتی را برای تولیدکنندگان ایجاد کرده است و قابل کنترل در بازار نیست.

وی ادامه می دهد: پوشاک از گذشته تاکنون به صورت کیلویی یا تنازی از بنگلادش، چین، پاکستان و ترکیه وارد کشور می شود و مرزی که بتوان قاچاق را رهگیری کرد مشخص نیست گاهی این پوشاک از طریق چمدانی، پست و یا حتی از طریق مناطق آزاد به بازار وارد می شود.

افتخاری با اشاره به سایت های فروش پوشاک می‌گوید: با توسعه خرید و فروش در فضای مجازی اکنون شرایط به گونه‌ای است که می توان به صورت برخط از سایت های داخلی و خارجی اقدام به سفارش پوشاک کرد و بعد از چند روز از طریق پست ارسال می شود.

پوشاک قاچاق هزینه ورودی و گمرکی، بیمه‌ای و مالیاتی پرداخت نمی کنند و ارزان تر از پوشاک لیرلی هستند؛ هر چند در کیفیت به کالای ایرانی نمی‌رسند.

وی اضافه می کند: این پوشاک از آنجایی که هزینه ها ورودی و گمرکی، بیمه ای و مالیاتی پرداخت نمی کنند ارزان تر از پوشاک ایرانی هستند هر چند در کیفیت به کالای ایرانی نمی رسند.

عضو هیات مدیره اتحادیه تولید و صادرات نساجی و پوشاک ایران به اشاره به اینکه پوشاک قاچاق یکسوم حجم بازار را به خود اختصاص داده، می‌گوید: اگر این روال ادامه پیدا کند صنعت پوشاک با مشکل روبرو می شود و امکان مقابله با کالای قاچاق را نخواهد داشت.

وی اضافه می کند: مسئولان مبارزه با قاچاق و وزارت صنعت، معدن و تجارت به عنوان متولی بازار پوشاک باید به صورت جدی جلوی پوشاک قاچاق را بگیرند.

۷ هزار واحد صنفی در صنعت نساجی

درباره آخرین وضعیت صنعت نساجی در ایران شاهین کاظمی نایب رئیس صنعت نساجی به خبرنگار ایرنا می گوید: ۶۰۰ هزار نفر در صنعت نساجی به صورت مستقیم در هفت هزار واحد صنعتی مشغول به کار هستند.

نائب رئیس صنعت نساجی با اشاره به اینکه نساجی به تکمیل زنجیره پوشاک کمک می کند می گوید: صنعت نساجی دارای ظرفیت بالایی است که با حمایت از این صنعت می توان به سایر صنایع زیر مجموعه نیز کمک کرد.

به گفته وی، مجموع صادرات این صنعت در سال گذشته ۵۶۰ میلیون دلار بود.

کاظمی مشکلات این صنعت را تامین مواد اولیه و تخصیص ارز عنوان می کند؛ واحدهای تولیدی نیازمند سرمایه در گردش و ارائه تسهیلات هستند در این امر پایستی بانک ها همراهی کنند.

رشد تولید پوشاک در گرو برخورد با قاچاق

سید شجاع الدین امامی رئوف دبیر انجمن صنایع نساجی ایران در گفت‌وگو با خبرنگار اقتصادی ایرنا می گوید: قاچاق صنعت پوشاک و نساجی را به حاشیه رانده است برای رشد تولید و اشتغال در این صنعت نیازمند مبارزه جدی با قاچاق هستیم.

وی عنوان می کند: هر چند در سال های اخیر مبارزه با قاچاق جدی تر شده است اما تا رسیدن به فاصله مطلوب فاصله است و همچنان شاهد قاچاق پوشاک از مبادی های کشور هستیم.

دبیر انجمن صنایع نساجی ایران با بیان اینکه تولیدکنندگان نساجی و پوشاک با مشکلاتی از جمله نقدینگی، کمبود منابع آبی و مشکلات کشاورزی به‌ویژه در تولید برنج و دیگر محصولات کشاورزی می‌توانند در سال‌های آینده باعث افزایش مشکلات اقتصادی شود، از سوی دیگر، افزایش قیمت ارز و تأثیرات جهانی نیز بر قیمت کالاهای اساسی اثرگذار خواهد بود.

در نهایت، از آن‌جایی که تأمین کالاهای اساسی برای امنیت غذایی کشور بسیار حیاتی است، دولت باید سیاست‌های کارآمدی در زمینه واردات، تولید داخلی و توزیع این کالاها اتخاذ کند. نظارت دقیق و ایجاد یک سازوکار شفاف، برای جلوگیری از فساد و دلالی در بازار کالاهای اساسی، از مهم‌ترین اقدامات برای کاهش فشارهای اقتصادی به مردم و تثبیت قیمت‌ها خواهد بود.

رشد ۳۵ درصدی صادرات محصولات کشاورزی طی ۱۱ ماهه سال گذشته

سخنگوی کمیسیون توسعه تجارت خانه صنعت، معدن و تجارت از افزایش ۳۵ درصدی صادرات محصولات کشاورزی ایران از فروردین تا پایان بهمن سال ۱۴۰۳ خبر داد.

به گزارش پیام آشنا، روح‌الله لطیفی در این باره اظهار داشت: در ۱۱ ماهه سال گذشته ۹ میلیون و ۴۰۰ هزار تن محصولات دامی، کشاورزی، زراعی و غذایی به ارزش ۷ میلیارد و ۵۶۶ میلیون دلار به کشورهای مختلف جهان صادر شده است.

سخنگوی کمیسیون توسعه تجارت خانه صنعت، معدن و تجارت با بیان اینکه ۹۰ درصد از وزن و ۷۷ درصد ارزش صادرات این محصولات به ۱۵ کشور همسایه اختصاص یافته است، اظهار داشت: با وجود کیفیت بالای محصولات کشاورزی و مشتریان خارجی صادرات محصولات کشاورزی و غذایی همچنان با موانعی روبروست.

وزارت جهاد کشاورزی در حال تدوین برنامه‌هایی برای کاهش مقررات و تسهیل صادرات محصولات کشاورزی است. شناسنامه‌دار کردن باغات و قرارداد بین کشاورزان و تجار از جمله این اقدامات خواهد بود.

بر اساس اهداف برنامه هفتم پیشرفت صادرات محصولات کشاورزی ایران تا پایان این برنامه باید ۲۰ تا ۲۵ درصد افزایش یابد.

یادداشت

بی ثباتی اقتصاد کلان و تنگی نفس سرمایه گذاری (بخش اول)

بدون هیچ تردید، و بدون هیچ تفاوت نظر میان اقتصاددان، رشد و توسعه اقتصادی نیازمند سرمایه گذاری است و بدون سرمایه گذاری، امکان دستیابی به رشد اقتصادی پایدار وجود ندارد.

غالب مدل‌های رشد اقتصادی در ورزش را که از میانه دهه ۱۹۸۰ به ادبیات اقتصاد کلان معرفی شدند، نتیجه می گیرند که فرازش نرخ سرمایه گذاری از طرفی، مانند دیگر سیر حین اجماع فعالیت اقتصادی یا آنچه Learning by Doing نامیده می‌شود، به افزایش سطح دانش و تکنوری و افزایش بهرهوری می‌انجامد و در نتیجه سبب افزایش نرخ رشد اقتصادی می‌شود. نباید فراموش کرد که گاهی اوقات فقط اندکی فزایش نرخ رشد اقتصادی برای بهبود سطح رفاه شهروندان طی یک دوره زمانی، اثرات خیره کننده‌ای دارد. مثلاً هنگامی که نرخ رشد اقتصادی تنها یک‌درصد در سال باشد، حدود ۷۰ سال طول می کشد تا اندازه اقتصاد و بنابراین معیار کلی سطح رفاه شهروندان، به‌ازای جمعیتی ثابت دوبرابر شود.

اما اگر نرخ رشد اقتصادی ۴ درصد در سال باشد، تنها حدود ۱۷ سال طول می کشد تا سایز اقتصاد دوبرابر شود و اگر نرخ رشد اقتصادی حدود ۱۰ درصد در سال باشد، تنها حدود ۷ سال طول می کشد تا سایز اقتصاد دوبرابر شود. دقیقاً به همین دلیل است که براساس داده‌های پایگاه آماری فدرال‌رزرو سنت لوئیس که داده‌های قابل مقایسه برای متغیرهای اقتصاد کلان کشورها تولید می‌کند در سال ۱۹۶۰ تولید ناخالص داخلی حقیقی ایران به قیمت ثابت ۲۰۱۷ و به دلار معادل ۲۴۸۷۱۵ میلیون دلار بود و در سال ۱۹۶۱ ۵۲۱۵۵۲ میلیون دلار رسید، بنابراین تنها در ۸ سال سایز اقتصاد ایران بیش از دوبرابر شد و این درست دوره درخشان رشد اقتصادی دهه ۱۳۴۰ است. قبل از آنکه درآمدهای سرسام‌آور نفتی اسباب بی‌ثباتی اقتصاد کلان شود.

جالب است توجه کنیم که از سال ۱۹۶۸ تا سال ۲۰۱۹ که حدود ۵۱ سال است و براساس همان منبع آماری داده در دسترس است، تولید ناخالص داخلی حقیقی از ۲۱۵۵۲ میلیون دلار به ۱۰۰۱۵۸۹ میلیون دلار رسیده است. بنابراین هنوز سایز اقتصاد ایران در این دوره ۵۱ ساله دوبرابر نشده است و نباید فراموش کرد که در این دوران دو جهش شدید درآمد نفتی یعنی دهه ۱۳۵۰ و دهه ۱۳۸۰ نیز رخ داده است. بنابراین آنچه اقتصاد ایران طی تنها ۵۱ سال به آن دست یافته، در دوره بعدی طی ۵۱ سال به آن دست نیافت.

لازم است اشاره شود که ارقام فوق ممکن است قدکی گمراه کننده باشند، چرا که به نظر می‌رسد بخش بسیار بیشتری از جمعیت ایران اکنون در مراکز شهری زندگی می‌کنند و به نظر می‌رسد نسبت به سال ۱۹۶۸ دچار بهبود سطح رفاه شده باشند و نشانه‌های آن بهرهمند شدن از بسیاری خدمات شهری باشد و حتی غالب روستاها دارای جاده آسفالت و آب لوله‌کشی و برق و گاز هستند و مالکیت اتومبیل و تلویزیون و یخچال و تلفن و موبایل و... به طور قابل توجهی بهبود یافته باشد. این حرف درستی است. نکته این است که سایز اقتصاد بزرگ شده اما سرعت بزرگ شدن آن به‌شدت کند شده است.

نکته دیگر آن است که گرچه احتمالاً نابرابری توزیع ثروت همچنان برقرار است، اما براساس داده‌ها، نابرابری توزیع درآمد در مقایسه با سال ۱۹۶۸ کاهش یافته است و این تا حدی توضیح می‌دهد که چرا ارقام فوق از اندازه اقتصاد ایران ممکن است بهبود سطح رفاه عمومی را عکس نشان دهند. نکته دیگر این است که در طول دهه‌ها استفاده بسیار شدید از منابع معدنی و ثروت طبیعی کشور مانند نفت و گاز، آب‌های زیرزمینی، معادن، مراتع و جنگل‌ها و امثالهم که شکل بازدارندگی آشکار و پنهان رابه خود گرفته است و خود را در عدد تولید ناخالص داخلی به طور کامل نمایان نمی‌کند، سبب شده است تا بهبود سطح رفاه تا حدی بیش از چیزی باشد که اعداد تولید ناخالص داخلی که در بالا ذکر شد، منعکس می‌کند. تا حدی هم به همین دلیل است که اکنون تحلیل رفتن بهره‌برداری از آن منابع طبیعی سبب کاهش محسوس رفاه در سال‌های اخیر شده و نرخ تورم را از رشد نقدینگی هم فراتر برده است. البته این موضوع هدف اصلی نوشتار حاضر نیست و به همین اندازه بسنده می‌شود.

اما برای تحقق سرمایه‌گذاری پیش‌شرط‌های بسیاری وجود دارد که بدون آن پیش‌شرط‌ها نرخ سرمایه‌گذاری قابل اعتنا نخواهد بود و یکی از مهم‌ترین آن پیش‌شرط‌ها وجود ثبات اقتصاد کلان و نیروهای پایین است. لذا بی‌ثباتی اقتصاد کلان در قالب نیروهای بالا و پرنوسان، به طور قطع اسباب تضعیف سرمایه‌گذاری و بنابراین اسباب تضعیف رشد اقتصادی است. اگر اقتصاددان تحلیل‌گر عزیزی پیدا می‌شود که دنبال یافتن قوت و فن و توصیه‌های سیاست‌گذاری برای دستیابی به نرخ سرمایه‌گذاری بالا و بنابراین نرخ رشد اقتصادی بالا در شرایط بی‌ثباتی اقتصاد کلان و تورم بالاست، باید با آور شویم که شیخ (اقتصاددان پیشین) با چراغ همی گشت گرد شهر تا این قوت و فن را بیابد، اما یافت می‌نشود و شما نیز نگرد.

قبل از آنکه به تحلیل تاثیر منفی بی‌ثباتی اقتصاد کلان و تورم بالا بر سرمایه‌گذاری بپردازیم، لازم است مفهوم سرمایه‌گذاری را روشن سازیم؛ چرا که تعریف سرمایه‌گذاری در علم اقتصاد کلان کاملاً متفاوت از تعریف آن در اقتصاد خرد و در تحلیل بازار دارایی هاست. هنگامی که در اقتصاد خرد و در تحلیل بازارها اشاره می‌کنیم که فرد یا شرکتی معادل ۱۰۰ ریال در اوراق یا مستغلات یا طلا سرمایه‌گذاری کرده است، به آن معنی است معادل ۱۰۰ ریال از این دارایی را تصاحب کرده است و به طور طبیعی هدف از چنین اقدامی کسب بازدهی است. واضح است به عنوان مثال هنگامی که فرد یا شرکتی معادل ۱۰۰ ریال سهام خریداری می‌کند، از منظر اقتصاد خرد ۱۰۰ ریال سرمایه‌گذاری کرده است. اما همزمان فرد یا شرکتی که این سهام را فروخته، معادل ۱۰۰ ریال در این دارایی سرمایه‌گذاری منفی کرده است.

در نتیجه، برای کل اقتصاد قائل خاصی نیفتاده است. در ضمن، آشکار است که خریدار ۱۰۰ ریال سهام خریده است و در این نوع دارایی سرمایه‌گذاری کرده و چون وجه آن را از حساب بانکی خود پرداخته است، معادل ۱۰۰ ریال سرمایه‌گذاری منفی در سپرده بانکی خود انجام داده است. لذا اگر با دقت به موضوع توجه شود، حتی خالص سرمایه‌گذاری فرد در مجموع دارایی‌ها تغییری نکرده است. کافی است واقعیات چنین تصور می‌شود که اگر شرکتی سهام جدید منتشر کند و اشخاصی این سهام جدید را خریداری کنند، آنگاه این می‌تواند متفاوت باشد و شاید عنوان سرمایه‌گذاری صرفاً برای چنین مواردی صحیح باشد. اما خواهیم دید که این نیز نمی‌تواند آن مفهومی از سرمایه‌گذاری باشد که علم اقتصاد کلان به آن اشاره دارد و برای دستیابی به رشد اقتصادی وجود آن را ضروری می‌داند.

هنگامی از منظر اقتصاد کلان حق داریم، لذا کنیم ۱۰۰ ریال سرمایه‌گذاری صورت گرفته است که در طول دوره مورد نظر معادل ۱۰۰ ریال تأسیسات، تجهیزات، ابزار و ماشین‌آلات تولید کالاها و خدمات جدید ایجاد و اضافه شده باشد که با برداشتن افزودن به ظرفیت موجود تولید کالاها و خدمات است یا جبران استهلاک کالاهای سرمایه‌ای موجود و بنابراین حفظ ظرفیت تولید موجود کالاها و خدمات. آشکار است که یک اقتصاد باید به طور خالص آن اندازه سرمایه‌گذاری را تعریف انجام دهد که فراتر از استهلاک باشد تا قادر به افزودن به تولید کالاها و خدمات در طول زمان و بنابراین قادر به رشد اقتصادی باشد.

تیمور رحمانی
عضو هیات علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران
Alborz.payam@gmail.com